

но до вимог законодавства. При цьому може бути застосовано цілу низку її форм, вибір яких зумовлений цілями та завданнями слідства, можливостями суб'єктів.

Подальші розвідки у напрямку вивчення взаємодії під час розслідування злочинів у банківській сфері можуть бути спрямовані на удосконалення регулятивного законодавства, розроблення нових та вдосконалення відомих форм і методів сумісної узгодженої діяльності слідчого, органу дізнання, контролюючих органів і банків у ході попередньої перевірки та досудового розслідування зазначеного виду деліктів.

Список літератури: 1. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. Х., 1999. 2. Бушан О. П. Криміналістична характеристика та основні положення розслідування злочинів, скоєних шляхом кредитних банківських операцій: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук. Х., 1995. 3. Чернявський С. С. Злочини у сфері банківського кредитування (проблеми розслідування та попередження): Навч. посібник / За заг. ред. О. М. Джуки. К., 2003. 4. Головіна В. П. Основи методики розслідування легалізації (відмивання) грошових коштів, здобутих злочинним шляхом, з використанням кредитно-банківської системи: Дис. ... канд. юрид. наук. К., 2004. 5. Мацишин С. В. Злочини у сфері банківського кредитування: криміналістичний аналіз // Право України. 2001. № 7. 6. Кравчук С. Використання системи електронних платежів зі злочинною метою // Право України. 2001. № 7. 7. Белов М.В. Основы расследования хищений, совершаемых работниками банков с использованием служебного положения: Дис. ... канд. юрид. наук. Саратов, 1999. 8. Луценко О. А. Расследование хищений в сфере банковской деятельности: Дис. ... канд. юрид. наук. Краснодар, 1998. 9. Миненко А.И. Проблемные вопросы расследования преступлений, совершаемых организованными группами в банковской сфере: Дис. ... канд. юрид. наук. Краснодар, 2001. 10. Багинський В.З. Основні питання методики розслідування розкрадань (ст.ст. 84, 86¹ КК України), які відбуваються в умовах економічних перетворень: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Х., 1999. 11. Гамза В. А., Ткачук И. Б. Безопасность коммерческого банка: Организационно-правовые и криминалистические проблемы. М., 2002.

Надійшла до редколегії 15.01.07

О. І. Безпалова

Шляхи вдосконалення діяльності підрозділів міліції ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ

У результаті аналізу особливостей діяльності підрозділів міліції громадської безпеки щодо попередження правопорушень акцентовано увагу на необхідності вдосконалення діяльності окремих підрозділів, визначено певні недоліки їх діяльності та організаційно-правові заходи їх усунення.

Відповідно до Концепції адміністративної реформи в Україні, одним із найважливіших завдань, що стоять зараз перед державою, є модернізація усього державного апарату, уточнення компетенційних повноважень структур виконавчої влади. Практична реалізація цього завдання необхідна в усіх сферах державної діяльності, у тому числі, а, можливо, і в першу чергу, у правоохоронній сфері. На думку автора, одним із перспективних шляхів вдосконалення діяльності правоохоронних органів є оновлення ста-

тусу правоохоронних органів, а саме: підрозділів міліції громадської безпеки (оскільки їх головним завданням є охорона громадського порядку та попередження вчинення правопорушень), більш чітко визначення їх компетенції, форм і методів взаємодії з іншими правоохоронними органами та громадськістю.

Проблеми правового регулювання організації та діяльності міліції громадської безпеки досліджували багато вчених, серед яких: О. М. Бандурка, О. К. Безсмертний, Ю. П. Битяк, І. І. Веремєєнко, І. П. Голосніченко, С. Т. Гончарук, М. І. Єропкін, Р. А. Калюжний, Ф. Є. Колонтаєвський, А. Т. Комзюк, О. П. Коренєв, Ю. Ф. Кравченко, А. А. Попов та ін. Але слід зазначити, що проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності міліції громадської безпеки та вдосконалення діяльності її підрозділів у сфері попередження правопорушень у вітчизняній науці комплексно не досліджувались, що свідчить про складність цих питань. Актуальність даної роботи обумовлюється також і тим, що саме зараз здійснюються заходи з пошуку оптимальної структури органів внутрішніх справ України та реформування окремих підрозділів міліції громадської безпеки.

Метою даної роботи є пошук можливих шляхів вдосконалення організації та діяльності підрозділів міліції громадської безпеки щодо попередження правопорушень шляхом внесення конкретних пропозицій та надання рекомендацій.

Вважаємо за можливе у першу чергу звернути увагу на наступні підрозділи міліції громадської безпеки, до повноважень яких відноситься здійснення охорони громадського порядку та попередження вчинення правопорушень: Державну службу безпеки дорожнього руху МВС України (дорожню міліцію) та патрульну службу МВС України (зазначені підрозділи було створено у зв'язку з ліквідацією Державної автомобільної інспекції). На сьогодні відсутній нормативний акт, який би регламентував діяльність Державної служби безпеки дорожнього руху МВС України, отже, вважаємо його прийняття вельми актуальним.

Патрульна служба МВС України була створена у складі міліції громадської безпеки територіальних органів на базі підрозділів патрульно-постової служби міліції та дорожньо-патрульної служби Державної автомобільної інспекції МВС України [1]. До основних завдань підрозділів патрульної служби у сфері попередження правопорушень та охорони громадського порядку належить:

- забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав, свобод та законних інтересів;
- запобігання правопорушенням, їх попередження, виявлення та припинення;
- виявлення осіб, які скоїли правопорушення;

- затримання, виявлення та усунення причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень;
- охорона і забезпечення належного громадського порядку;
- здійснення нагляду за дотриманням громадянами постанов та рішень органів державної влади з питань охорони громадсько-го порядку [1].

У результаті проведеного аналізу основних функцій підрозділів патрульної служби можна зазначити, що тільки у містах з населенням менше 100 тис. осіб до функцій зазначених підрозділів входить виявлення та припинення порушень правил дорожнього руху, здійснення зупинки транспортних засобів, перевірка документів, оформлення відповідних адміністративних матеріалів, виявлення транспортних засобів, які перебувають у розшуку. Отже, незрозуміло, який саме підрозділ міліції повинен забезпечувати виконання аналогічних функцій в інших населених пунктах. Оскільки на даний момент відсутнє Положення про Державну службу безпеки дорожнього руху МВС України, можна допустити, що ці функції буде виконувати саме зазначений підрозділ.

Вважаємо, що з метою підвищення ефективності діяльності підрозділів патрульної служби щодо попередження правопорушень та забезпечення належного громадського порядку особливу увагу слід звернути на рівень підготовки працівників до роботи у патрульній службі: на моральні та ділові якості працівників, психологічну підготовку, вміння конструктивно розв'язувати конфлікти, спроможність приймати правильні рішення в критичній ситуації, здатність розуміти людей та співчувати жертвам злочинів, спостережливість, вміння працювати в колективі; на стан тактико-спеціальної, юридичної, професійно-психологічної, медичної та вогневої підготовки особового складу патрульної служби. На нашу думку, необхідно розробити та впровадити необхідне законодавче та нормативне забезпечення вирішення цих питань.

Наступним підрозділом міліції громадської безпеки, на який доцільно звернути увагу, є судова міліція, основним завданням діяльності якої є забезпечення необхідних умов роботи суду та безпеки працівників суду, правоохоронних органів, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, а також охорона установ судових експертиз. У результаті аналізу основних функцій спеціальних підрозділів судової міліції «Грифон» [2] вважаємо, що їх належність до підрозділів міліції громадської безпеки у певній мірі обмежує можливість здійснення зазначеними підрозділами оперативних заходів з метою забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства. У такому випадку, можливо, було б доцільним виокремлення спеціальних підрозділів судової міліції «Грифон» до самостійних підрозділів міліції.

Крім того, з метою вдосконалення діяльності підрозділів судової міліції «Грифон» вважаємо за необхідне запропонувати узагальнити світовий досвід із забезпечення безпеки потерпілих та свідків, які беруть участь у кримінальному судочинстві, та на основі проведеного узагальнення розробити пропозиції щодо внесення змін до відповідних законодавчих актів.

Наступний підрозділ міліції громадської безпеки, одним із основних повноважень якого є попередження правопорушень та забезпечення безпеки громадян, – це відділи (відділення) дільничних інспекторів міліції. На нашу думку, одним із основних критеріїв ефективності діяльності дільничних інспекторів міліції щодо попередження правопорушень довіра громадян. На даний момент рівень довіри населення до міліції не дуже високий, що зумовлено формалізмом працівників міліції під час виконання службових обов'язків, низькими моральними якостями деяких працівників міліції, які взаємодіють безпосередньо з населенням, байдужістю правоохоронців до інтересів громадян. Вважаємо, що з метою покращення такої ситуації необхідно підвищити вимоги до кандидатів на посаду дільничного інспектора міліції; проводити перевірки здійснення дільничними інспекторами міліції своїх функціональних обов'язків щодо попередження правопорушень та забезпечення безпеки громадян; проводити постійний моніторинг громадської думки про діяльність дільничних інспекторів міліції.

Підрозділи із забезпечення громадського порядку та супроводження поїздів, які функціонують у складі міліції громадської безпеки, створено з метою попередження правопорушень на залізничному транспорті, попередження хуліганських дій по відношенню до пасажирів та збереження їх майна під час поїздки. Ми вважаємо, що діяльність зазначених підрозділів є вельми важливою, оскільки вчинення злочинів або інших протиправних дій у потязі (як і в літаку) значною мірою ускладнює оперативну обстановку.

Треба також звернути увагу на деякі недоліки у роботі підрозділів охорони громадського порядку та супроводження поїздів. Одним із недоліків є те, що не усі пасажирські та приміські поїзди супроводжуються нарядами міліції, що обумовлено недоукомплектуванням підрозділів кваліфікованими працівниками міліції та несвоєчасним погашенням залізницями заборгованості перед підрозділами міліції. Крім того, випадки вчинення злочинів та правопорушень на залізничному транспорті у більшості випадків навіть не фіксуються, а якщо фіксуються, то заходи щодо їх попередження або ліквідації наслідків вживаються у незначній мірі. Вважаємо за можливе запропонувати розробити та впровадити жорстку систему контролю виконання заходів, яка повинна забезпечити попередження та унеможливлення вчинення злочинів та правопорушень на залізниці.

Виконання специфічних функцій міліції громадської безпеки у сфері попередження правопорушень покладається і на спеціальні підрозділи. Так, під час проведення загальнодержавних, громадсько-політичних, спортивно-видовищних, культурно-масових, релігійних заходів, а також спеціальних операцій до охорони громадського порядку залучаються спеціальні підрозділи швидкого реагування «Беркут» [3]. Слід підкреслити, що підрозділи міліції швидкого реагування «Беркут» виконують велику кількість найрізноманітніших функцій, отже, особовий склад підрозділів міліції швидкого реагування «Беркут» повинен бути добре підготовлений до якісного, належного виконання завдань, що стоять перед ним. Наприклад, при підготовці до охорони громадського порядку під час проведення масових заходів повинні проводитися тренування з відпрацюванням тактичних прийомів, відпрацьовуватися питання взаємодії з іншими підрозділами міліції громадської безпеки на випадок виникнення надзвичайних обставин тощо [4, с. 33].

Таким чином, у результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що існує велика кількість нормативних актів, які регламентують порядок організації та діяльності підрозділів міліції громадської безпеки щодо попередження правопорушень. Але вважаємо, що необхідне прийняття єдиного нормативного акту, наприклад, Закону України «Про міліцію громадської безпеки України», у якому слід чітко визначити систему підрозділів міліції громадської безпеки, їх завдання, повноваження кожної служби на усіх рівнях, права та обов'язки особового складу підрозділів міліції громадської безпеки у сфері попередження правопорушень, відповідальність за неналежне виконання закріплених обов'язків. На наш погляд, законодавче закріплення наведених вище потреб підрозділів міліції громадської безпеки сприятиме вдосконаленню діяльності зазначених підрозділів, підвищенню результатів їх діяльності з попередження правопорушень та покращенню іміджу працівників міліції серед населення.

Список літератури: 1. Про створення патрульної служби Міністерства внутрішніх справ України та реорганізацію дорожньо-патрульної служби Державної автомобільної інспекції: Наказ МВС України № 214 від 28 лютого 2006 р. 2. Про затвердження Положення про спеціальний підрозділ судової міліції «Грифон»: Наказ МВС України № 1309 від 19 листопада 2003 р. 3. Про затвердження Положення про підрозділи швидкого реагування «Беркут»: Наказ МВС України № 636 від 31 серпня 1998 р. 4. Організація охорони громадського порядку: Конспект лекцій / С. Д. Сворак, Т. П. Долішний, В. І. Олефір та ін.; За ред. М. Б. Бучака. Івано-Франківськ, 2004.

Надійшла до редколегії 28.01.07